

پند و پیامک

دو هزار پیامک زیبا
دربارهٔ خدا، انسان، جامعه و جهان

گردآورنده
دکتر ارج شهبازی

انتشارات ترگمان

ترگمان در زبان پهلوی به معنی کسی
است که دو زبان را به شیوایی می‌داند.

شهبازی، ایرج، ۱۳۵۱- ، گردآورنده
پندوپيامک دوهزار پيامک زيبا درباره خدا، انسان،
جامعه و جهان / ایرج شهبازی
تهران: ترگمان، ۱۳۹۰
ص ۴۹۲
۹۷۸-۶۰۰-۹۲۰۱۲-۹-۷
فیبا
دوهزار پيامک زيبا درباره خدا، انسان، جامعه و
جهان
پيام‌های کوتاه تلفنی
PN ۶۱۴۷ / ش ۸۳ پ ۹۱۳۹۰
۸۰۸/۸۷
۲۳۷۲۳۵۵

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات ناشر
مشخصات ظاهری
شابک
وضعیت فهرست‌نویسی
عنوان دیگر
موضوع
رده‌بندی کنگره
رده‌بندی دیویی
شماره‌ی کتابشناسی ملی

ISBN:978-600-92012-9-7

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۰۱۲-۹-۷

انتشارات ترکمان

تهران، خیابان اسدآبادی، فراهانی‌پور، شماره ۳۱

تلفن: ۸۸۵۵۲۸۰۴ nashretargaman@yahoo.com

پند و پیامک

نویسنده: دکتر ایرم شهبازی

چاپ اول: ۱۳۹۱

تیراژ: ۵۵۰ نسخه

چاپ: کاری

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است

و تکثیر تمام یا بخشی از این کتاب

به هر شکلی (صوتی، تصویری، الکترونیکی و...)

منوط به اجازه کتبی ناشر است.

تقدیم به نور چشمم و امید زندگیم،

دخترم ستایش جان

که بیشتر کارهای این کتاب در شش ماه نخست زندگی
او انجام یافت. امیدوارم که خداوند مهربان جان او را از
عشق حق و مهر مردم، دانایی، نشاط و خیرخواهی برای همه
هستی سرشار سازد و وجود او را مایه خیر و برکت برای
همه کائنات قرار دهد و نیز امیدوارم که هرچه زودتر
خواندن و نوشتن را بیاموزد و این کتاب را که تک تک
واژه‌های آن با یاد گرامی او نوشته شده است، بخواند و از
آن لذت ببرد.

فهرست مطالب

موضوع	شمارهٔ پیامک‌ها	شمارهٔ صفحه
۱- خداشناسی (پرستش و نیایش)	(از ۱ تا ۹۱)	۳۱
۲- انسان‌شناسی و خودشناسی	(از ۹۲ تا ۲۷۶)	۵۱
۳- خانواده	(از ۲۷۷ تا ۳۱۵)	۹۵
۴- پیری و جوانی	(از ۳۱۶ تا ۳۲۸)	۱۰۵
۵- تولد و مرگ	(از ۳۲۹ تا ۳۴۴)	۱۰۹
۶- زندگی	(از ۳۴۵ تا ۴۲۹)	۱۱۳
۷- خوشبختی و بدبختی	(از ۴۳۰ تا ۴۸۱)	۱۳۳
۸- سرنوشت و تقدیر و شانس	(از ۴۸۲ تا ۵۰۶)	۱۴۳
۹- آزادی	(از ۵۰۷ تا ۵۳۳)	۱۴۹
۱۰- آرزو (هدف، آرمان، باور)	(از ۵۳۴ تا ۵۷۰)	۱۵۵
۱۱- مشکل و رنج	(از ۵۷۱ تا ۶۲۹)	۱۶۳
۱۲- شکست و خطا (گناه و توبه)	(از ۶۳۰ تا ۷۱۵)	۱۷۹
۱۳- امید و ناامیدی (خوشبینی و مثبت‌اندیشی)	(از ۷۱۶ تا ۷۴۹)	۱۹۱
۱۴- آرامش	(از ۷۵۰ تا ۷۶۲)	۱۹۷
۱۵- غم و شادی	(از ۷۶۳ تا ۷۹۷)	۲۰۱
۱۶- خنده و گریه	(از ۷۹۸ تا ۸۱۸)	۲۰۹
۱۷- عشق و دوستی و دشمنی	(از ۸۱۹ تا ۱۰۳۶)	۲۱۳
۱۸- عقل و جهل و جنون	(از ۱۰۳۷ تا ۱۱۰۳)	۲۵۵
۱۹- علم و دانش	(از ۱۱۰۴ تا ۱۱۲۵)	۲۶۹
۲۰- ادب‌پیشه و شناخت	(از ۱۱۲۶ تا ۱۱۶۰)	۲۷۵
۲۱- حقیقت و واقعیت	(از ۱۱۶۱ تا ۱۱۷۷)	۲۸۳
۲۲- آموزش و یادگیری	(از ۱۱۷۸ تا ۱۲۰۸)	۲۸۷
۲۳- سخن (سکوت، زبان، شنیدن، گفتگو)	(از ۱۲۰۹ تا ۱۲۶۵)	۲۹۵
۲۴- نگاه	(از ۱۲۶۶ تا ۱۲۸۳)	۳۰۷
۲۵- حافظه و ذهن	(از ۱۳۸۴ تا ۱۲۹۴)	۳۱۱
۲۶- فرهنگ و هنر (شعر، نقاشی و موسیقی)	(از ۱۲۹۵ تا ۱۳۱۴)	۳۱۵

۳۲۱	 (از ۱۳۱۵ تا ۱۶۲۶)	۲۷- اخلاق و تربیت (ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها)
۳۸۵	 (از ۱۶۳۶ تا ۱۶۲۷)	۲۸- گرسنگی و غذا خوردن
۳۸۹	 (از ۱۶۳۷ تا ۱۶۴۲)	۲۹- شهرت و نیکنامی
۳۹۱	 (از ۱۶۴۳ تا ۱۶۵۹)	۳۰- زیبایی و زشتی
۳۹۵	 (از ۱۶۶۰ تا ۱۷۲۵)	۳۱- ریاست و زمان حال (ارزش زمان)
۴۱۱	 (از ۱۷۲۶ تا ۱۷۴۲)	۳۲- آغاز و انجام
۴۱۵	 (از ۱۷۴۳ تا ۱۷۴۸)	۳۳- دوران‌دیشی و برنامه‌ریزی
۴۱۷	 (از ۱۷۴۹ تا ۱۷۸۴)	۳۴- کار و تلاش (تسلط بر بی‌کاری)
۴۲۷	 (از ۱۷۸۵ تا ۱۸۱۷)	۳۵- سفر (هجرت، حرکت، تحول)
۴۳۵	 (از ۱۸۱۸ تا ۱۸۳۲)	۳۶- عادت
۴۳۹	 (از ۱۸۳۳ تا ۱۸۴۶)	۳۷- راه کم‌رهرو (اکثریت، خلافت)
۴۴۳	 (از ۱۸۴۷ تا ۱۸۵۲)	۳۸- تنهایی
۴۴۵	 (از ۱۸۵۳ تا ۱۹۲۲)	۳۹- جامعه
۴۶۵	 (از ۱۹۲۳ تا ۱۹۳۳)	۴۰- فقر و غنا (پول)
۴۶۹	 (از ۱۹۳۴ تا ۱۹۹۶)	۴۱- دنیا
۴۷۳	 (از ۱۹۹۷ تا ۲۰۳۸)	۴۲- طبیعت

پیش‌گفتار

برای شناختنِ ساحت‌های گوناگون یک جامعه از ابزارها و شیوه‌های فراوانی می‌توان بهره گرفت. به نظر می‌رسد که از میان همه منابع موجود برای شناخت یک جامعه، کتاب‌های تاریخ دارای مستقیم‌ترین و سراسرست‌ترین آگاهی‌ها باشند و رسالت حقیقی آنها هم به دست دادنِ تصویری روشن، جامع و گویا از واقعه مورد نظر باشد، با این حال همواره باید به اطلاعات موجود در کتاب‌های تاریخ با تردید نگرست؛ چرا که تاریخ را قوم غالب می‌نویسد و بدیهی است که این قوم فقط چیزهایی را که برای خود او اهمیت دارد و به کار کسب آبرو و اعتبار برای خودش می‌آید، نقل می‌کند و چه بسا مهم‌ترین آگاهی‌ها، از آنجا که برای چنین منظوری به درد نمی‌خورند، نادیده انگاشته شوند و بی‌اهمیت‌ترین اطلاعات، چونکه با اهداف آنها هماهنگی دارد، با آب و تاب فراوان ثبت شوند. در واقع سفارشی بودن کتاب‌های تاریخی تا حد زیادی از ارزش اطلاعات آنها می‌کاهد؛ زیرا که تاریخ نگار خواه به خاطر عشقی که نسبت به سفارش‌دهنده کتاب دارد و رسالتی که برای دفاع از آرمان‌های او احساس می‌کند و خواه به خاطر منافعی که از این راه به دست می‌آورد، همواره ممکن است مرتکب انواع جعل‌ها، تحریف‌ها و دروغ‌ها شود؛ از این رو غالباً در کتب تاریخی چیزی گفته می‌شود، تا چیزهای فراوانی گفته نشود و در کنار هر بزرگنمایی با موارد فراوانی از کوچک‌نمایی رو به روییم.

با توجه به آنچه که گفته شد، ما برای دستیابی به اطلاعاتی دقیق و جامع درمورد هر دوره از تاریخ کشورمان، در کنار کتب تاریخی، لازم است که از منابع کوچک و بزرگ دیگری هم بهره بگیریم. آثار

ادبی، با همه واقع‌گریزی و گاه واقع‌ستیزی‌شان، از بهترین منابع برای شناختن ابعاد گوناگون جامعه هستند. در زمانه ما پیامک‌ها که بدون شک دارای وجهی هنری و ادبی هستند، نیز به یکی از همین منابع جامعه‌شناختی تبدیل شده‌اند. اگرچه سامانه پیامک در واقع برای خبر دادن و خبر گرفتن ساخته شده است، اما در جامعه‌ای مانند جامعه ما کارکردهای این رسانه بسیار فراتر از خبر دادن و خبر گرفتن است. امروزه در کشور ما برای تفریح و سرگرمی، تبلیغات اقتصادی و دینی، تخلیه روانی، صله رحم، تبریک و تسلیت گفتن و مانند آنها هم از پیامک استفاده می‌شود. اقبال عمومی شگفت‌آوری که مردم کشور ما به این رسانه نشان می‌دهند، باعث شده است که حجم پیامک‌ها در جامعه ما بسیار بیش‌تر از دیگر کشورها باشد و البته این امر دلایل جامعه‌شناختی ویژه‌ای دارد.

نکته مهم این است که پیامک‌ها آگاهی‌های فراوانی درمورد وضعیت اندیشه، سیاست، اقتصاد، دین، فرهنگ و فلسفه در اختیار ما قرار می‌دهند، به طوری که می‌توان گفت که برخی از مهم‌ترین مسائل فرهنگی و اجتماعی کشور ما را جز از طریق بررسی دقیق و همه‌جانبه پیامک‌ها نمی‌توان به درستی بررسی کرد. برخی از پنهانی‌ترین و رازآلودترین مسائل جامعه هستند که آنها را در رسانه‌های رسمی، کتاب‌های تاریخی و سایر منابع نمی‌توان دید، اما به روشنی از طریق گوشی‌های همراه در جامعه دست به دست می‌چرخند و در ذهن و ضمیر مردم جای می‌گیرند. حتی بسیاری از مسائلی را که نمی‌توان بر زبان آورد، می‌توان به شکل پیامک برای

دیگران فرستاد. از این رو پیامک‌ها یکی از منابع معرفتی آیندگان برای تحقیق درمورد جامعه‌ی زمانه‌ی ما هستند، به شرط آنکه آنها را با دقت تمام ثبت و ضبط کنیم.

در ادامه به چند مورد از زمینه‌های بررسی و تحقیق درباره‌ی پیامک‌ها اشاره می‌کنیم:

بی‌توجهی به سندهای پیامک‌ها و گویندگان آنها: هرچه یک جامعه از عقلانیت و سلامت بیش‌تری برخوردار باشد، افراد آن جامعه در نقل سخنان دیگران دقت و امانت بیش‌تری به خرج می‌دهند و نسبت به اسنادِ سخنی به کسی حساسیت بیش‌تری می‌ورزند. به همین قیاس در جوامعی که مبانی عقلانی و اخلاقی چندان جدی گرفته نمی‌شوند، افراد به خود اجازه می‌دهند که هر سخنی را به هرکسی نسبت دهند و هر سخنی را نقل کنند، بی‌آنکه برای یافتنِ سندِ درستِ آن کمترین تلاشی به خرج دهند. مروجی اجمالی بر تاریخ کشورمان به خوبی این نکته را روشن می‌کند که در سده‌های سوم و چهارم که جامعه‌ی ما از نظر علمی و فرهنگی رو به پیشرفت داشته است، نویسندگان غالباً هنگام نقل سخنی از پیامبر، خلفا، صحابه، تابعین و علمای گذشته می‌کوشند که سلسله‌ی سندها را به دقت تمام نقل کنند و با احتیاط تمام به نقل سخنی از کسی دست می‌زنند، اما هرچه جامعه‌ی ما از آن رشد علمی و شکوفایی

عقلانی فاصله می‌گیرد، بازار جعل حدیث و تحریف سخنان دیگران گرم‌تر می‌شود. در پیامک‌ها نیز با چنین وضعیتی رو به روییم. غالب کسانی که از سامانه پیامک استفاده می‌کنند، تقلیدی به نقل نام نویسنده/ گوینده سخنی که ارسال می‌کنند، ندارند و بلکه نسبت به نقل دقیق خود متن هم چندان پایبند نیستند؛ از این رو گاه یک جمله یا شعر به چندین نفر نسبت داده می‌شود و چه بسا یک جمله به چندین صورت درآید. این نکته خود می‌تواند به خوبی وضعیت عقلانیت، رعایت امانت و احترام گذاشتن به حقوق دیگران را در جامعه ما نشان دهد.

شخصیت‌های تأثیرگذار و محبوب: بررسی دقیق کسانی که جملاتی از آنها به صورت پیامک در آمده است، می‌تواند شخصیت‌های محبوب و تأثیرگذار را به ما نشان دهد. نگاهی اجمالی به نمایه نام‌ها در پایان همین مجموعه نشان می‌دهد که جملات کسانی مانند جبران خلیل جبران، دکتر شریعتی و ارد بزرگ بیش‌تر از دیگران به صورت پیامک درآمده است و نویسندگان غربی بیش از نویسندگان کشور خودمان در پیامک‌ها حضور دارند. اگرچه ما از نظر فکری و فرهنگی یکی از غنی‌ترین ملت‌های جهان هستیم، با این حال جملات متفکران غربی بسیار بیش‌تر از سخنان اندیشمندان ملی و مذهبی خودمان مورد توجه ارسال کنندگان پیامک‌ها قرار می‌گیرد. این نکته می‌تواند بخشی از گرایش‌ها و علاقه‌های نسل جوان را آنگی کند. از سوی دیگر در پیامک‌ها یک اتفاق دیگر هم می‌افتد و آن اینکه جملات زیادی به اسم زرتشت و کورش کبیر در بین پیامک‌ها وجود دارد. برخی از این جملات

مسئله به آن دو انسان بزرگ و والا تعلق ندارد؛ چرا که نام گوینده آنها را می‌دانیم، اما برخی دیگر از این جملات گوینده مشخصی ندارند و در میان پیامک‌ها به نام زرتشت یا کورش ثبت شده‌اند. این نکته هم از نظر جامعه‌شناختی درخور بررسی است.

انتخاب پیامک‌ها با توجه به کمبودها و نیازمندی‌ها: موضوعاتی که در پیامک‌ها وجود دارند، نیز به خوبی می‌توانند دغدغه‌ها و آرزوهای نسل کنونی را به ما معرفی کنند. موضوعاتی مانند رابطه عاشقانه و امیدوارانه با خدا (نیایش)، امید، دم غنیمت شمري، آزادی، عشق، گناه، زندگی و مرگ، مادر، سرنوشت، نقد پندهای دینی و طبیعت مهم‌ترین موضوعاتی هستند که بخش عمده‌ای از پیامک‌ها را به خود اختصاص داده‌اند و اینها دقیقاً موضوعاتی هستند که تناسب فراوانی با جامعه مصرف‌کننده، آینده‌نگر، کمیت‌گرا و ناامید معاصر دارند. طبقه‌بندی موضوعی و فهرست تحلیلی پیامک‌ها خود می‌تواند موضوع یک تک‌نگاری جالب و جدی باشد.

وجه هنری و ادبی پیامک‌ها: بلاغت سستی‌ها که متناسب با سنت‌های ادبی کشورمان تهیه و تدوین شده است، از عهده تبیین همه وجوه هنری پیامک‌ها برنمی‌آید؛ چراکه ما در درون پیامک‌ها با خلاقیت‌های هنری نوینی رو به رو هستیم، به دیگر سخن، پیامک‌ها در همین مدت کوتاه توانسته‌اند نوع ادبی ویژه‌ای را وارد فرهنگ ادبی ما کنند که از بسیاری جهات نوآیین و بدیع است و از این رو باید از حیث زیبایی‌شناختی هم مورد بررسی قرار گیرند.

نقش پیامک‌ها در رشد مردم: نکته دیگر این است که سامانه پیامک توانایی فراوانی برای کمک به رشد علمی و معنوی مردم دارد؛ یعنی از طریق ارسال جملات آموزنده و امیدبخش می‌توان زمینه رشد و تعالی دیگران را فراهم آورد، با این حال در بسیاری از

موارد کاربران این سامانه ترجیح می‌دهند که گوشی همراه خود را از لطیفه‌های زشت، جملات ناسودمند و پیام‌های زیان‌بخش پر کنند و همین خود سبب شده است که از این رسانه درخشان، چنانکه باید، استفاده نشود.

نگارنده این سطور سال‌هاست که به طور مرتب پیام‌هایی امیدبخش، سرگودمند و آموزنده را برای دوستان و آشنایان خود می‌فرستد و تا کنون نتایج بسیار خوبی را از این کار به دست آورده است؛ از این رو بدون جست‌وجوی و با شور و شوق فراوان به این کار خود ادامه می‌دهد. بسیاری از دوستان نیز با ارسال پیام‌های آموزنده خود نگارنده را نواخته‌اند و درست همین پیامک‌هاست که بدنه اصلی کتاب حاضر را تشکیل داده است، به این ترتیب که از میان پیامک‌هایی که دریافت می‌کرد، بهترین‌های آنها را به دقت گلچین می‌کرد و بعد از سه سال حدود دو هزار پیامک زیبا و تأمل‌برانگیز فراهم آمد.